

Bergen, 3 januar 2018

Pressens behandling av Trond Giske og varslings sakene mot ham

Jeg har fulgt pressens behandling av varslings sakene mot Trond Giske med økende uro. Den partijournalistikken medieeierne, redaktørene og journalistene brukte 50 år og mye diskusjon på å avvikle, var for min generasjon av redaktører et stort skritt i riktig retning i arbeidet for integritet og troverdighet, for en skarpere og tydeligere definert redaktørrolle, for presseetikk, journalistisk kvalitet og troverdighet. Nå ser det for meg ut til at partijournalistikkens rolleblanding er tilbake, men nå uten å vedstå seg sitt partiske perspektiv når de går inn i striden innenfor og mellom de politiske partiene.

Jeg ber Presseforbundet vurderer å ta et initiativ for å minne om våre felles presseetiske verdier. Bakgrunnen for å be om det, er Vær varsom 1.4, andre ledd:

Det er pressens plikt å sette et kritisk søkelys på hvordan mediene selv fyller sin samfunnsrolle.

Når flere nyhetsmedier samarbeider med anonyme varslere om å publisere generelle beskyldninger mot Trond Giske, som han og andre er avskåret fra å svare konkret på, er det grunn til kritiske spørsmål til deres behandling av saken, særlig med bakgrunn i Vær varsom 3.1 og 3.2, andre ledd:

Kilden for informasjon skal som hovedregel identifiseres, med mindre det kommer i konflikt med kildevernet eller hensynet til tredjeperson.

Vær spesielt aktsom ved behandling av informasjon fra anonyme kilder, informasjon fra kilder som tilbyr eksklusivitet, og informasjon som er gitt fra kilder mot betaling.

Vær varsomplakatens punkt 1.2 andre ledd er også aktuell:

Pressen har et spesielt ansvar for at ulike syn kommer til uttrykk.

Slik det ser ut, samarbeider noen varslere med noen nyhetsmedier på en slik måte at deltakelsen i den offentlige diskusjonen begrenses. Særlig alvorlig er det at Trond Giske avskjæres fra å forsvare seg konkret, fordi det konkrete innholdet i varslene er fortrolig og varslerne er lovet fortrolighet fra partileder Jonas Gahr Støre og partisekretær Kjersti Stenseng. Trond Giske er informert om innholdet i varslene, har forklart seg for partileder Gahr Støre og partisekretær Stenseng, beklaget sin handlemåte i en av sakene, omtalt andre varsler som falske og fratrudd som nestleder inntil videre. Hans mulighet for å forsvare seg offentlig, er imidlertid sterkt begrenset. Det skaper en informasjonssituasjon som gir grobunn for rykter om og en hekseprosess mot Trond Giske.

Når pressen over flere tiår avvirket partijournalistikken, var det for å forlate rollen som deltaker i partipolitikkens maktkamper innenfor og mellom partiene.

Varslerne er i sin fulle rett til å be om anonymitet og stille krav til nyhetsmediene om hvordan den skal beskyttes. Men det er de mange modige kvinnene som har stått åpent fram med konkrete beskyldninger av hva navngitte menn har gjort mot dem, som har gjort #meetoo-bevegelsen moralsk ustoppelig.

Den offentlige debatten om anklagene mot Giske ville blitt vesentlig bedre, dersom varslerne sto åpent fram og forklarte konkret hva deres kritikk mot Giske gjelder. Jeg håper derfor varslerne vil revurdere sine krav om anonymitet.

Redaktørene må ta stilling til om varslernes anklager mot Giske og krav til Arbeiderpartiets saksbehandling av varslene er rimelige og holdbare som begrunnelse for varslernes krav om anonymitet, jmf punkt 1.3 i Vær varsom, første ledd:

Pressen skal verne om ytringsfriheten, trykkefriheten og offentlighetsprinsippet. Den kan ikke gi etter for press fra noen som vil hindre åpen debatt, fri informasjonsformidling og fri adgang til kildene.

Hele punkt 1 i Vær varsom-plakaten om pressens samfunnsrolle settes på prøve, når nestlederen i et stort politisk parti blir forsøkt fjernet fra sitt tillitsverv, gjennom utspill i nyhetsmediene. Jeg ber derfor Presseforbundet drøfte nyhetsmedienes behandling av saken og offentliggjøre sine vurderinger.

Vennlig hilsen og godt nytt år!

Olav Terje Bergo

Kopi:
Norsk redaktørforening v/Arne Jensen
Norsk journalistlag v/ Hege Iren Frantzen
Mediebedriftenes landsforening v/ Randi Øgrey